

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2017

794/2017

Laki

sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) 13 §, *muutetaan* lain suomenkielinen nimike, 1 luvun otsikko, 1 §:n otsikko ja 1 momentti, 2–6 ja 8–10 §, 10 a §:n 1 momentti sekä 11, 12, 16, 18 ja 19 §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § osaksi laissa 463/2008, 6 § laissa 711/2016, 8 § laissa 463/2008, 9 § osaksi laeissa 463/2008 ja 716/2010 ja 10 a §:n 1 momentti laissa 1319/2010, sekä

lisätään lakiin uusi 9 a ja 9 b § sekä 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 807/2015, uusi 9 momentti seuraavasti:

Laki

sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta

1 luku

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta sekä sen tehtävät ja jäsenet

1 §

Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja toimivalta

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (*muutoksenhakulautakunta*) toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena työttömyysturvaa koskevissa ja siihen rinnastuvissa asioissa ja Kansaneläkelaitoksen hoitamisissa toimeentuloturva-asioissa siten kuin asianomaisissa etuuslaeissa erikseen säädetään.

2 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenet

Lainkäyttötoimintaa muutoksenhakulautakunnan jaostoissa johtaa kolme päätoimista puheenjohtajaa ja enintään neljä sivutoimista puheenjohtajaa. Päätoimiset puheenjohtajat ovat muutoksenhakulautakunnan ylijohdaja ja johtajat.

Muutoksenhakulautakunnassa on lisäksi sivutoimisina jäsenenä vähintään kuusi lääkärijäsentä, vähintään yhdeksän lakimiesjäsentä sekä kahdeksantoista jäsentä, jotka edustavat joko muutoksenhakijoiden tai työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteiden tuntemusta.

Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa on riittävä määrä varajäseniä. Varajäsenen sovelletaan, mitä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä.

Puheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

3 §

Jäsenten kelpoisuus ja nimittäminen

Muutoksenhakulautakunnan päätoimisten puheenjohtajien kelpoisuudesta säädetään 4 §:ssä. Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisilla puheenjohtajilla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Muutoksenhakulautakunnan muiden jäsenten tulee olla sosiaalivakuutusasioihin perehtyneitä ja lakimiesjäsenillä tulee lisäksi olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto.

Muutoksenhakulautakunnan muihin kuin työttömyysturvaa ja siihen rinnastuvaa asiaa käsitteleviin jaostoihin nimitetään kaksitoista sellaista jäsentä, joilla on muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta. Heistä kolme nimitetään työnantajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja neljä työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta, yksi jäsen edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ja maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta ja neljä jäsentä edustavimpien etuudensaajia edustavien järjestöjen ehdotuksesta.

Muutoksenhakulautakunnan työttömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin nimitetään kuusi sellaista jäsentä, joiden tulee olla työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia. Heistä puolet on nimitettävä työnantajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Lääkärijäsenten ja näiden varajäsenten tulee olla laillistettuja lääkäreitä.

Muutoksenhakulautakunnan jäsenten on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan siten kuin tuomioistuinlain (673/2016) 17 luvun 17 §:ssä säädetään asiantuntijajäsenen velvollisuudesta ilmoittaa sidonnaisuuksistaan.

4 §

Ylijohtajan ja johtajien nimittäminen, tehtävät ja kelpoisuus

Muutoksenhakulautakunnassa on ylijohtaja ja kaksi johtajaa, jotka nimittää valtioneuvosto.

Ylijohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta muutoksenhakulautakunnan ratkaisuisissa sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista. Ylijohtajan tehtävistä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä. Johtajan tehtävistä määrätään muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Ylijohtajalla ja johtajilla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lisäksi heiltä edellytetään käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Ylijohtajalla on lisäksi oltava kokemusta esimiehenä toimimisesta.

5 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen paikan vapautuminen

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

Jos sivutoimisen puheenjohtajan tai jäsenen tehtävä vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

6 §

Tuomarin vakuutus ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan, sivutoimisen puheenjohtajan ja muun jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:ssä.

Muutoksenhakulautakunnan sivutoiminen puheenjohtaja ja jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta.

8 §

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakua koskevat asiat ratkaistaan muutoksenhakulautakunnassa jaostoissa. Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä viisi- tai kolmijäsenisessä jaostossa, vahvennetussa jaostossa tai täysistunnossa. Lainkäyttöasian voi ratkaista myös puheenjohtaja yksin.

9 §

Viisijäseninen lääketieteellinen ratkaisukokoonpano

Viisijäseniseen lääketieteelliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa koskevaa tai siihen rinnastuvaa asiaa kuuluu jaoston ratkaisukokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lääketieteellisessä ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

- 1) oikeudesta kansaneläkelain (568/2007) mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen;
- 2) oikeudesta vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaiseen etuuteen tai mainitun lain mukaisen etuuden määrästä;
- 3) oikeudesta takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella myönnettyyn takuueläkkeeseen;
- 4) oikeudesta sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 1 §:n mukaiseen sairauspäivärahaan tai 11 §:n mukaiseen osasairauspäivärahaan;
- 5) oikeudesta Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan taikka mainitun lain mukaiseen ammatilliseen tai lääkinnälliseen kuntoutukseen;
- 6) sairausvakuutuslain mukaisesta työterveyshuollon korvauksesta tai vuosilomakustannuskorvauksesta;
- 7) työttömyysturvaa koskevasta asiasta, jonka ratkaisu olennaisesti perustuu lääketieteelliseen arvioon.

9 a §

Viisijäseninen lainopillinen ratkaisukokoonpano

Viisijäseniseen lainopilliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa koskevaa tai siihen rinnastuvaa asiaa kuuluu jaoston kokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lainopillisessa ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

- 1) työttömyysturvaa koskevasta asiasta, jonka ratkaisu ei oleennaisesti perustu lääketieteelliseen arvioon;
- 2) asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaisesta asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta.

9 b §

Ratkaisukokoonpanon päätösvaltaisuus

Myös muu kuin 9 ja 9 a §:ssä mainittu asia on ratkaistava viisijäsenisessä kokoonpanossa, jos asialla on hakijan toimeentulon tai lain soveltamisen kannalta erityisen suuri merkitys.

Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvänsä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 §

Kolmijäseninen ratkaisukokoonpano

Muita kuin 9 tai 9 a §:ssä mainittuja asioita käsiteltäessä ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtajan lisäksi kaksi lakimiesjäsentä tai lakimiesjäsen ja lääkärijäsen. Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja yksi jäsen edellyttäen, että kolmas jäsen on ilmoittanut kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta yhtyneensä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 a §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ratkaisee esittelystä valitusasiat, joissa on kysymys sairausvakuutuslain 3 luvun 4 §:n 1 momentin tai 5 §:n 1 momentin mukaisen korvauksen määrästä.

11 §

Vahvennettu jaosto

Muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja tai jaosto voi määrätä jaostossa tai puheenjohtajan yksin käsiteltävänä olevan asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Vahvennetussa jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja ja lisäksi jäsenenä muut päätoimiset puheenjohtajat ja kyseistä asiaryhmää käsittelevien jaostojen sivutoimiset puheenjohtajat sekä asiaa aikaisemmin käsitelleen jaoston jäsenet.

Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa sen jäsenistä on läsnä.

794/2017

12 §

Täysistunto

Jos muutoksenhakulautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston tai puheenjohtajan ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja voi määrätä asian käsiteltäväksi muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtajana toimiva muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja ja vähintään puolet lautakunnan muista jäsenistä.

14 §

Asian käsittely

— — — — —
Kansaneläkelaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

16 §

Virkasyyte

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajaa, sivutoimista puheenjohtajaa ja muuta jäsentä syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

18 §

Rahoitus

Muutoksenhakulautakunnan kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien ja jäsenten palkkiot määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 §

Työjärjestys

Muutoksenhakulautakunnan organisaatiosta, neuvottelukunnista, työskentelystä ja henkilöstöstä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminta lakkaa tämän lain tullessa voimaan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan nimi muuttuu sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnaksi.

Mitä muualla laissa säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta tai työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaa.

Tämän lain voimaan tullessa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa vireillä olevat asiat siirtyvät käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan tämän lain säännösten mukaan.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien, varapuheenjohtajien sekä muiden jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy tämän lain voimaan tullessa.

794/2017

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2017

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila